

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö 09.02.2026 VN/7272/2024

Lausunto

Asian tausta

Tuulivoimaloiden purkamisesta ei Suomessa ole tällä hetkellä erityislainsäädäntöä. Purkamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset ratkaistaan osapuolten välisten sopimusten sekä yleisen rakentamista, jätehuoltoa ja ympäristönsuojelua koskevan lainsäädännön perusteella. Voimaloiden ja erityisesti niiden perustusten purkamisen velvoite tulee toisinaan itse rakennusluvasta, maanvuokrasopimuksen ehdoista ja harvoissa tapauksissa ympäristöluvasta. Rakentamis- ja jätelakia voidaan myös soveltaa perustusten purkamiseen.

Purkuvelvollisuus ja nykytilanne

Ehdotetussa laissa säädettäisiin voimalan omistajan velvollisuudesta purkaa käytöstä poistettu maatuulivoimala ja palauttaa puretun tuulivoimalan sijaintipaikka voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Purkamisvelvollisuus koskisi voimalan maanpäällisiä osia, voimalan perustuksia sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteita ehdotettavassa laissa tarkemmin määriteltävällä tavalla. Voimalan perustukset purettaisiin vain osittain, jos perustusten purkamisesta kokonaan aiheutuisi ympäristölle haittaa, jota ei voitaisi purkamisen toteutumistavan valinnoilla riittävästi vähentää.

Ehdotetun lain myötä jätelain mukainen tapauskohtainen harkinta lakkaisi voimaantumalon siirtymäsääntöjen mukaisesti. Nykyisin käytöstä poistetun tuulivoimalan jäteluonnetta joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti jätelain jätteen tunnusmerkistöä vasten, että ovatko mm. tuulivoimalan perustukset toiminnan lakkaamisen jälkeen jätelain tarkoittamaa jätettä.

Lakiesitys vahvistaisi uusien tuulivoimahankkeiden osalta maanomistajan omaisuuden suojaa, ja poistaisi jätelain toissijaisen siivoamisvelvollisuuden maanomistajalta. Lakiehdotuksessa purkamisvelvollisuus on kokonaan kunnan, niissä tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei kykene täyttämään velvollisuuksiaan. Kunnan toissijainen purkamisvastuu koskisi vain voimaloita, joiden rakentamisen yhteydessä tulisi asettaa ehdotettavan lain mukainen purkuvakuus. Kunta ei missään tilanteessa vastaisi voimalan omistajan omalle alueelleen rakentamiensa voimaloiden purkamiseen liittyvistä velvoitteista.

Jätelain 73 §:n mukaan ensisijaisesti roskaaja on velvollinen poistamaan roskaavan esineen tai aineen ympäristöstä. Alueen haltijalla on jätelain 74 §:n perusteella toissijainen siivoamisvelvollisuus. Jos alueen haltija laiminlyö siivoamisvelvollisuutensa tai haltijalla ei ole siivoamisvelvollisuutta edellä mainitun kohdan nojalla, siivoamisvelvollinen on kunta. Jos perustukset katsotaan jätteeksi, ensisijaisesti roskaaja on jätelain 28 §:n mukaan velvollinen järjestämään perustusten purkamisen ja jätehuollon, jätelain aiheuttamisperusteen nojalla (JL 20 §) Kiinteistön omistajan toissijainen vastuu jätehuollosta on mahdollinen JL 28 § 2 momentin perusteella, jos aiheuttaja ei kykene huolehtimaan jätehuollosta.

Toissijainen siivoamisvelvollisuus on kuitenkin asetettu erittäin korkealle tuulivoimalan purkamisessa. Kiinteistön haltija on vastuussa vain sellaisesta jätteestä, jonka tuottamisen kiinteistöllä tai tuomisen kiinteistölle hän on sallinut. (HE 199/2010 vp, s. 81) Jätelain mom. 1. kohdan 6 mukaan kiinteistön haltija on siivoamisvelvollinen vain, jos siivoaminen ei ole kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta ottaen huomioon haltijan mahdollisuudet ehkäistä roskaantumista tai huolehtia siivoamisesta, roskaantumisen määrä ja roskaantuneen alueen sijainti sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Teoriassa lakiesityksen myötä kunnan vastuu voisi kasvaa uusien hankkeiden osalta jätelain toissijaisen siivoamisvelvollisuuden poistuessa, mutta käytännössä tilanne ei muutu, kynnyksen ollessa korkea.

Vakuusmenettely

Ennen voimalan rakennustyön aloittamista, maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän on asetettava kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vakuus. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi realisoida vakuuden, jos voimalan omistaja laiminlyö purkamistoimet. Kunta purkamisesta, kun voimala on rakennettu vuokra-alueelle ja kun kustannuksia ei voida kattaa purkuvakuudella. Vakuusjärjestelmä koskisi voimaloita, joita koskevaa rakentamislupaa haettaisiin aikaisintaan vuonna 2028.

Purkuvakuusmenettely, vakuuden tarkistaminen ja valvonta lisää kuntien rakennusvalvonnan hallinnollista taakkaa. Vakuuden vanhentumisen valvominen ja toimet sen estämiseksi kuuluisivat kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviin. Kunnan rakennusvalvonnan vastuu ja työtaakka kasvaa vakuuksien asettamisen, valvonnan ja mahdollisen realisoinnin myötä. Mahdolliset vakuuksien realisoinnit voivat pahimmissa tapauksissa edellyttää hallinnollisia pakkokeinoja, jotka ovat erittäin raskaita. Kunta voisi periä yksittäisen vakuusasian käsittelystä, vakuuden säilyttämisestä ja muista vakuuden hallinnointiin liittyvistä toimista voimalan omistajilta maksun rakentamislain lupa- ja valvontamaksuja koskevan säännöksen mukaisesti. Kuntien ympäristövalvonnan vastuu voi kasvaa lisääntyneinä lausuntopyyntöinä ja rakennusvalvonnan neuvontana. Ympäristönsuojelu nykyisellään käsittelee, määrää ja valvoo vakuuksia eräiden ympäristöluvallisen toimintojen osalta

Purkamisen ympäristövaikutukset

Purkamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat pääosin paikallisia ja lyhytaikaisia, mutta voivat olla voimakkaita purkutöiden aikana. Purkamisen aikaisia mahdollisia tilapäisiä vaikutuksia ovat:

- melu
- pöly
- liikennepäästöt
- elinympäristöjen häviäminen tai häiriintyminen
- vaikutukset pohjavesialueilla.
- vesistövaikutukset, kuten sameuden ja kiintoaineskuorman kasvaminen, PH:n nousu, metalli ja sulfaattipäästöt

Purkaminen aikaiset vaikutukset ovat hallittavissa asianmukaisilla purkutyömaasuunniteluilla ja -työtavoilla. Tuulivoima-alueen läpäisemättömien pintojen kuten betoniperustusten ja pinnoitettujen tukitoiminta-alueiden purkaminen parantaa alueen vedenläpäisevyyttä ja myös mahdollistaa alueen laajemman jatkokäytön. Aiemmin luonnontilainen alue voidaan myös palauttaa rakentamista edeltävään tilaan.

Luonnoksessa ei ole määritelty metrimääriä, mikäli perustuksia jätettäisiin maan alle. Paikalleen jätettyjen käytöstä poistettujen perustusten mahdollisista pidemmän aikavälin haitallisista ympäristövaikutuksista ei ole kattavaa tietoa. Pohjavesialueisiin kohdistuvia vaikutuksia säädellään mm. vesilupamenettelyllä, johon voidaan joutua, mikäli purkaminen kohdistuu pohjavesialueelle.

Lausunnot

Rakennusvalvontaviranomainen

Raahen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen on tutustunut luonnokseen hallituksen esityksestä laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta.

Laki käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta

Kommentti 2 §:ään purkamisvelvollisuus

Rakennusvalvontaviranomainen pitää hyvänä asiana, että maatuulivoimalan purkamisvelvollisuus on kohdistettu nimenomaan voimalan omistajaan eikä esimerkiksi tuulivoimalan alueen vuokranantajaan.

Voimaloiden purkamistoimia ei tule kuitenkaan missään tapauksessa määrätä voimaloiden sijoittamispaikkojen kuntien tehtäväksi. Purkamistoimista saattaisi koitua kunnille kohtuuttomia ja ennalta– arvaamattomia kustannuksia itse purkutyöstä, purkujätteistä, materiaalien siirroista ja varastoinnista sekä alueen ennallistamistoimista. Lisäksi purkutöiden suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä käyttökelpoisten materiaalien markkinointiin tarvittaisiin kunnissa lisää henkilöstöä.

Kommentti 3 §:ään *purkamisen laajuus eräissä tilanteissa*

Lain 3 §:n luonnoksessa tulisi olla tarkemmin määritettynä miltä syvyydeltä perustukset edellytetään purettavaksi ja mitkä olisivat hyväksytyjä alueen jatkokäyttöön liittyviä syitä, jonka perusteella pystytys- ja huoltokentän rakenteita ei tarvitsisi purkaa. Esitys jättää rakennusvalvontaviranomaiselle nykymuodossaan turhan paljon tulkinnanvara purkamisen laajuudesta ja johtaa eriäviin lain tulkintoihin eri kunnissa.

Kommentti 4-5 §:ään vakuuden asettaminen ja vakuuden määrä sekä vakuuden voimassaolo

Ehdotetun lain 4 §:n perusteella maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi ennen voimalan rakennustyön aloittamista asetettava kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vakuus 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimien varmistamiseksi. Kunnan rakennusvalvonta viranomaisen määräisi vakuudesta rakentamislupa päätöksessä. Voimalan rakentamishankkeen valmistuttua vakuuden asettamisesta vastaisi voimalan omistaja.

Raahen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen pitää vakuusmenettelyä tärkeänä osana purkamisvelvollisuuteen liittyvien toimien varmistamisessa.

Vakuutta ei tulisi kuitenkaan millään muotoa kytkeä rakentamislupamenettelyyn. Rakentamisluvassa tulisi yhtäaikaaisesti päättää sekä tuulivoimalan rakentamisesta, että purkutöiden laajuudesta ja vakuuden määrästä. Rakentamisluvan käsittelyvaiheessa vakuuden määrän arviointi saattaisi olla haasteellista, kun itse purkutöihin saatettaisiin ryhtyä vasta 30- 35 vuoden kuluttua luvan myöntämisestä. Lisäksi haastetta tulisi myös siitä, että rakentamislain 77 §:n perusteella rakentamislupa olisi voimassa vain 5 vuotta, mutta rakentamisluvassa määrätty vakuus olisi yhtäjaksoisesti voimassa rakennustöiden aloittamisesta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimien loppuun saattamiseen asti. Vakuuden määrän tarkistamiset, valvonta ja vakuuden vanhenemisen estämiseen liittyvät toimet lisäisivät rakennusvalvontojen työtaakkaa merkittävästi.

Hieman epäselväksi jää myös kuinka vakuuden määrän tarkistukset tehtäisiin ja missä niistä päätettäisiin kun alkuperäinen rakentamislupa olisi jo vanhentunut. Lisäksi lainkohdassa tulisi vielä tutkia tarkemmin millaiset vakuusmuodot olisivat hyväksytyjä, erityisesti tulisi kiinnittää huomiota omavelkaisen takauksen soveltuvuudesta vakuudeksi.

Vakuuden asettaminen jo ennen tuulivoimalan rakennustöiden aloittamista nostaa myös tuulipuistohankkeen aloittamiskuluja merkittävästi ja saattaisi myös vaikuttaa haettujen lupien määrään negatiivisesti.

Kommentti 6- 7 §:ään vakuuden realisointi ja vapauttaminen

Lain 6- 7 §:ssä tulisi olla määriteltynä voimalan toiminnan keskeytyessä käyttökatojen suurin sallittu aika tai ajankohta milloin maatuulivoimala katsottaisiin käytöstä poistetuksi.

Tapaukseen, jossa voimalan omistaja laiminlöisi 2 §:n 1 momentissa tarkoitetut velvoitteensa pystyisi kunnan rakennusvalvontaviranomainen puuttumaan vain hallintapakokeinoja käyttämällä. Päävelvoitteiden toteuttamisen tehosteeksi voitaisiin asettaa vain teettämishuono. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetäisiin laiminlyöjän kustannuksella realisoitua vakuutta hyödyntäen.

Vakuuden riittävyyteen liittyvät asiat herättävät huolta kunnan rakennusvalvontaviranomaisessa. Liian pieniksi asetetut vakuudet saattavat aiheuttaa kunnille merkittäviä ja hallitsemattomia lisäkuluja. Lisäksi hallintopakkoasiat ovat kunnille raskaita ja aikaa vieviä menettelyitä.

muuta huomioitavaa

Kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle ei tule osoittaa maatuulivoimaloiden purkamisen laajuuden arviointiin eikä purkuvakuuteen liittyviä työtehtäviä.

Laki rakentamislain muuttamisesta

Kommentti 56 b §:ään

Raahen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen pitää tärkeänä asiana, että rakentamislaita on tunnistettu puutteellisuudet ja esitetyillä lisäyksillä ja muutoksilla mahdollistetaan käytöstä poistettujen maatuulivoimaloiden purkaminen purkamislupamenettelyn avulla.

Laki koskisi kuitenkin vain kaikkia napakorkeudeltaan vähintään 30 metriä korkeita käytöstä poistettuja maatuulivoimaloita. Hieman epäselväksi jää millä tavoin mahdollistetaan pienempien maatuulivoimaloiden purkaminen.

Ympäristönsuojeluviranomainen

Kommentti 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa. Ehdotetun lain 3 § ei määrittele perustuksien purkamiselle tiettyä metrimäärää. Tämä voi johtaa asiaa käsittelevässä viranomaisessa pidentyneisiin käsittelyaikoihin, tulkinvaraisuuksiin ja eriäviin linjauksiin eri kunnissa. Lain rinnalla tulisi valmistella valtakunnalliset menettelyohjeet jouduttamaan hallinnollisten käytäntöjen syntymistä, ja varmistamaan toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu eri kunnissa.

5. *Muut kommentit hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12).* Lakiin voitaisiin kirjata erikseen pykälä pohjavesialueilla tapahtuvasta purkamisesta. Rakennusvalvontaviranomaisen olisi pyydettävä lausuntoa aina pohjavesialueella tapahtuvan maatulivoimalan perustusten purkamisen yhteydessä; valtion ympäristönsuojeluviranomaiselta, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta ja terveydensuojeluviranomaiselta:

Lupaviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto, jos purkaminen tapahtuu pohjavesialueella:

- 1) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;*
- 2) toiminnan sijaintikunnan terveydensuojeluviranomaiselta;*
- 3) asiassa yleistä etua valvovilta viranomaisilta*

Vaihtoehtoisesti pohjavesialueilla tapahtuvaan purkamiseen tulisi valmistella valtakunnalliset menettelyohjeet pohjavesialueella tapahtuvan maatulivoimalan purkamisen yhteydessä jouduttamaan hallinnollisten käytäntöjen syntymistä, ja varmistamaan toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu eri kunnissa.